SVOBODA

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 39. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 1, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 1-го БЕРЕЗНЯ 1990 Ч. 39. РІК XCVII

КҐБ ПРОДОВЖУЄ ВИКОНУВАТИ СВОЮ ЧОРНУ РОБОТУ

Київ. — В середу, 21-го лютого, працівники КҐБ викрали 1,000 летючок з написом „Голосуйте за кандидатів РУХ'у". Летючки були передані поїздом з Москви і про це повідомили телефонічно Миколу Горбаля і Леоніда Мілявського, та коли вони зустріли поїзд у Києві, то їм сказали, що хвилину тому летючки вже забрав якийсь чоловік. Це означає, що телефони у київських дисидентів ще й досі підслухують і працівники КҐБ мають змогу чинити всілякі перешкоди демократичним силам.

З Хмельницького надійшли повідомлення, що працівник КҐБ Іван Мосійчук намагався вербувати серед членів УГС окремих осіб, які б постачали в КҐБ інформації про всі пляни діяльности УГС. Згаданий офіцер КҐБ неодноразово тероризував членів УГС Дмитра Білоуса, Сергія Таранчука, Ігоря Павлика та інших своїми частими візитами на місця їхньої праці. Члена УГС Віру Щербу Мосійчук залякував, що її судитимуть за участь „у ворожій організації" і, постійно погрожуючи, примусив її написати заяву, в якій вона зобов'язалася порвати з УГС.

Працівники КҐБ у Хмельницькій області вербували кримінальних злочинців для вбивства голови обласної філії УГС Василя Рибака. Про це повідомив на засіданні політклюбу член УГС Сергій Саранчук. Після його заяви Мосійчук неодноразово вимагав, щоб Саранчук спростував цю заяву, але Саранчук відмовився. Тоді в обласній газеті „Радянське Поділля" з 23-го лютого опубліковано фальшивку, у якій стверджується, що Саранчук нібито спростував свою заяву про „неіснуючий замах на Рибака". В. Рибакові також погрожував начальник відділу КҐБ Анатолій Дудник.

ДОПОВІДЬ Р. БРАТУНЯ

Мейплвуд, Н.Дж. — Організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні влаштовує в п'ятницю, 2-го березня, доповідь поета, народного депутата до Верховної Ради СССР, провідного діяча НРУП Ростислава Братуня на тему „Україна перед виборами". Доповідь відбудеться тут о год. 7:30 в залі української православної церкви св. Вознесіння, 650 Ірвінґтон аве. Це 9-та програма із серії „Вечорів у п'ятницю", темою яких є події в Україні.

Почалася співпраця Торонто і Києва у ділянці освіти

Торонто (О. Чумак). — Головне Управління Народної Освіти Києва в порозумінні й на доручення Міністерства Освіти УССР запросило представників онтарійського міністерства й Шкільної ради Торонто до співпраці.

У відповіді делеґація у складі Ч. Тейлор, програмовий директор Торонтонської Шкільної ради, О. Чумак, радний торонтонської Шкільної ради, Ю. Джуравець, учитель української мови та економіки і М. Вавришин, учитель і голова департаменту географії у торонтонській середній школі, виїздять 9-го березня цього року в Україну на двотижневе перебування для: відвідування шкіл і виховних установ Києва, зустрічі з директорами шкіл та представниками Управління Народної Освіти, підписання договору про співпрацю і відвідування історичних пам'яток України.

Ця перша цього року зустріч і заповід співпраці викликала зрозуміле зацікавлення серед української громади. Треба надіятись на більше таких договорів у майбутньому і не тільки у ділянці освіти.

ДОПОВІДЬ В. БРЮХОВЕЦЬКОГО

Нюарк, Н.Дж. — Організація Американці в обороні Людських Прав в Україні влаштовує доповідь члена головної Ради НРУП Вячеслава Брюховецького на тему: „Рух і вибори в Україні 4-го березня". Доповідь відбудеться в неділю, 4-го березня, о 7:30 год. вечора в залі під церквою св. Івана Хрестителя, Сендфорд аве., Це 8-ма доповідь із серії „Вечорів у п'ятницю", темою яких є події в Україні.

Плянують конвенцію Українсько-Американських Ветеранів

Іст Гановер, Н.Дж. — Тут в приміщеннях Рамада готелю, 130 дорога ч. 10, відбудеться від 15-го до 17-го червня 43-тя Конвенція Українсько - Американських Ветеранів, господарями якої будуть члени 17-ої Станиці з Пассейку, Н.Дж.

Колишній крайовий командант УАВ, Євген Саґан і предсідник конвенції разом зі своїм комітетом, вже заздалегідь подбали про те, щоби приїжджі гості, делеґати та їхні родини мали відповідні приміщення та різнородну програму.

У той самий час відбудеться також й 16-та Річна конвенція жіночого відділу УАВ. Бенкет і забава включатиме також інсталяцію новообраного проводу УАВ і з цієї нагоди запрошено до участи ряд цікавих громадян, включно з новообраним губернатором Ню Джерзі Джеймсом Флоріо. Вже тепер розсилають обіжники до всіх станиць УАВ, щоб вони приготовились завчасу і заохотили інших брати участь у цій конвенції УАВ.

ДОПОВІДЬ В. МАРКУСЯ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка влаштовує доповідь на тему: „Аналіза політичних рухів і програм в сьогоднішній Україні", яку виголосить д-р Василь Маркусь. Доповідь відбудеться в суботу, 3-го березня, о год. 5-ій вечора в домі НТШ, 63, Четверта аве., між 9-ою і 10-ою вул.

В. ГАВЕЛ ЗУСТРІВСЯ З М. ҐОРБАЧОВИМ

Москва. — Вацлав Гавел, який став першим некомуністичним президентом країни за 41 рік, відбув дводенну офіційну візиту в Москві. Під час візити він вів переговори з генеральним секретарем Міхаїлом Ґорбачовим.

Прибуття президента співпало з першим днем запляннованого виведення совєтських військ з Чехо-Словаччини, яке має закінчитися в половині 1991 року.

Совєтське пресове аґентство ТАСС повідомило, що В. Гавела супроводжували міністер закордонних справ Іржі Дінстбір, заступник прем'єр-міністра Владімір Длоугі, міністер внутрішніх справ Річард Саґер і міністер оборони Мірослав Вачек. На летовищі Гавела зустрічав заступник голови Верховної Ради СССР Анатолій Лук'янов.

Міхаїл Ґорбачов дав обід у Кремлі на честь високого гостя з Чехо-Словаччини.

Цікаво, що раніше керівники країн-сателітів Варшавського Пакту, призначені на високі пости, робили першу обов'язкову закордонну поїздку в Москву для одержання там „цінних вказівок". Тепер цей маршрут, як і багато іншого у Східній Европі, зазнав змін. Президент Чехо-Словаччини Гавел тількищо побував у ЗСА, де зустрівся з президентом Дж. Бушем.

ТАСС повідомив, що Гавел займає, як і раніше, тверде продемократичне становище.

„Ми ніколи не підпишемо ніяких документів про капітуляцію. Ми можемо почати переговори про те, як ліквідувати наслідки 20-літньої капітуляції", — сказав він, явно маючи на увазі статус Чехо-Словаччини в період окупації країни совєтськими військами до здійснення мирної революції в Чехо-Словаччині в минулому році.

Як передав ТАСС з Москви, тут розповсюджений офіційний текст декларації про відносини між СССР і Чехо-Словаччиною. У документі, підписаному Ґорбачовим і Гавелом, сказано, що „відносини між Совєтським Союзом і Чехо-Словаччиною будуть розвиватися на основі рівноправности і повної взаємоповаги державного суверенітету".

Оба керівники вважають, що ця заява може стати початком для угод в ділянці політики, економіки, торгівлі, науки і культури.

Прокуратура в Москві розпочала слідство проти „Пам'яті"

Москва. — Західні пресові аґентства і кореспонденти інформують з Москви, що там розпочалось слідство у справі кримінальної діяльности проти скрайньоправої російської організації, яка виступає під назвою „Пам'ять". У „Пам'яті", як відомо, гуртуються російські шовіністи, які систематично виступають проти націоналістичних рухів в поодиноких республіках, критикують генерального секретаря ЦК КПСС і президента Міхаїла Ґорбачова за його ліберальну політику, тобто плян перебудови, демократизації і збільшення прав для республік. Крім того члени групи займаються поширюванням різних пліток і тим самим спричинюються до зросту антаґонізму серед народів СССР.

Окремою справою, що її розглядатиме прокуратура є антисемітські акції членів „Пам'яті". Про започаткування слідства повідомила „Літературная Ґазєта" і пресове аґентство ТАСС, кажучи, що виготовляється список антизаконної діяльности „Пам'яті". У своїх виданнях члени цієї фашистської організації закликають не тільки до погромів сіоністів, але також до заборони діяльности усіх республіканських народних рухів, які домагаються збільшення прав для республік і обороняють мову, культуру, шкільництво своїх народів.

Згідно з програмою „Пам'яті", яка була опублікована в газеті „Енерґетика" і вимки з якої передрукувала „Літєратурная Ґазєта", громадяни СССР жидівської національности займають в Росії забагато важливих керівних постів в усіх ділянках життя і з цією справою треба покінчити. Вони можуть бути репрезентовані тільки у відношенні до їхньої кількости, відкриваючи тим самим шлях для інших.

Організація „Пам'ять" має свої відділи також поза Москвою, особливо у великих містах. Дуже сильним і активним відділом є відділ у Ленінґраді.

Багато справ перенаголошуються жидами і націоналістами у республіках, — говориться в офіційній заяві міністерства внутрішніх справ, яке каже, що немає покищо жадної підстави твердити, що існує організований антисемітизм в Совєтському Союзі. Цю справу поширюють поодинокі особи за посередництвом засобів масової інформації. Газета „Труд" повідомляла свого часу, що в місті Харкові в Україні було кілька виступів проти жидів, — говориться у повідомленні міністерства внутрішніх справ, — але слідство в цій справі не виявило підтвердження цієї інформації. Найбільш промовистим актом ненависти до жидів була акція членів „Пам'яті" на конференції ліберальних письменників в Москві, коли „люди в чорних одягах", окупували частину залі, почали викрикувати: „жиди, чого ви тут сидете — їдьте до Ізраїля". Атмосферу ненависти члени „Пам'яті" поширюють також на тих осіб, які домагаються виходу із Союзу з СССР, або збільшення суверенних прав для своїх республік.

ВЕРХОВНА РАДА ЗАТВЕРДИЛА ПОСТ ПРЕЗИДЕНТА

Москва. — У вівторок, 27-го лютого, Верховна Рада СССР 347 голосами проти 24 при 43, що утрималися, прийняла резолюцію про встановлення поста президента країни, наділеного широкими повноваженнями. Делеґати не послухали голосу багатьох своїх колеґ, які попереджували перед голосуванням, що цей крок зосередить надто сильну владу в руках однієї людини і може прокласти шлях до створення нової диктатури.

Голова Верховної Ради і генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов, який запропонував новий пост, заявив, зі своєї сторони, що „це велика політична подія в історії нашої країни". Як повідомляє ТАСС, „багато виступаючих практично беззастережно підтримали як запропоновану структуру президентської влади, так і термін скликання позачергового З'їзду народних депутатів СССР, на якому пропонується вибрати президента. Вони мотивували це надто напруженим становищем в країні, зростанням стурбованости народу за долю перебудови".

Віцепрезидент Академії Наук СССР Євгеній Веліхов заявив, що „З'їзд слід провести на початку березня, щоб не відкладати запровадження президентської влади". Верховна Рада вирішила провести З'їзд 12-13 березня.

„В нинішніх складних обставинах потрібна влада, здатна на швидкі ґрішучі дії для захисту законних прав усіх національностей", — заявив перший секретар вірменського ЦК Сурен Арутюнян.

Проти проєкту виступив і ленінградський юрист Анатолій Собчак, який зауважив, що „перш, ніж запроваджувати становище президента, треба прийняти нову конституцію країни, в якій буде визначений новий національно-державний устрій" Совєтського Союзу. „Проєкт слід відкласти і порадитися з народом, — запропонував депутат Валерій Хмура. — Не президента нам нині треба вибирати, а прийняти закон для виконання закону".

Противники проєкту наводили як зразок досвід західнього парляментаризму, але один з опонентів відповів їм, що „не завжди тканини зарубіжних донорів приймаються на нашому російському тілі". Проєкт підтримав член Політбюра Олександер Яковлев, який зауважив, що створення сильної президентської влади „буде означати прискорення демократичних процесів".

Як пише московський кореспондент АП Ендрю Кателл, законопроєкт надає новому президентові право оголошувати війну, накладати вето на закони, запроваджувати надзвичайний стан і призначати референдуми з важливих справ. Хоч Ґорбачов ще не виставив свою кандидатуру, ніхто не сумнівається, що він плянує на цей пост висунути себе.

Згідно з проєктом закону, на пост президента СССР може кандидувати будь-який громадянин країни, який досягнув 35-річного віку. Його будуть вибирати на п'ятирічний термін шляхом загальних виборів, однак на перший раз президент буде вибраний на чотири роки З'їздом народних депутатів.

СВЯТО ЖІНКИ-ГЕРОЇНІ

Філядельфія. — Тут в суботу, 3-го березня, о год. 5-ій по полудні відбудеться свято жінки героїні, яке влаштовують Український Золотий Хрест, Союз Українок Америки, Об'єднання Жінок ООЧСУ та Українське Православне Сестрицтво. В програмі свята візьмуть участь: Ольга Горинь — гостя з України, Надія Оранська — сольоспів, фортепіяновий супровід — Леся Рудий, Леся Ґрипуненко-Долинай — деклямація, Леся Рудий — фортепіянове сольо. Господарем цьогорічного свята є Український Золотий Хрест — 20-ий Відділ. Свято відбудеться в залі Українського Культурно-Освітнього Центру, 700 Сідар ровд.

УВ'ЯЗНЕНО ЛІДЕРІВ СТУДЕНТСЬКОГО СТРАЙКУ

Київ (УПА). — Одинадцять членів незалежної студентської організації Українська Студентська Спілка, які взяли участь у всеукраїнському студентському страйку 21-го та 22-го лютого, були засуджені до „адміністративного" ув'язнення терміном від 10-ти до 15-ти діб. УСС була створена восени минулого року та на початку грудня в Києві відбувся її установчий з'їзд.

В заяві з 23-го лютого, яку УСС вдалось отримати з в'язниці від арештованих студентів у Києві, студенти домагаються зустрічі з демократичними кандидатами до Верховної Ради УССР, журналістами офіційної студентської преси, яка писала про страйк („Молодь України", „Молода Гвардія" та „Комсомольскоє Знамя"), з представниками Української Пресової Агенції, які тепер знаходяться в Києві, з прокурором міста Києва тому, що суд над 11-ма студентами був „абсолютним безправ'ям".

Ув'язнені студенти також вимагають дозволу взяти участь у виборах в неділю, 4-го березня. В заяві підкреслено, що чотири із арештованих студентів відокремлені від загальної групи, яка вимагає їх з'єднання. Студенти заявили, що якщо до 3-ої години 26-го лютого їх вимоги не будуть задовільнені, то вони почнуть голодівку.

Прізвища ув'язнених: Горбачов — 10 діб, Стратійчук — 10 діб, Слободян — 15 діб, Рой — 15 діб, Ганзенко — 10 діб, Шакір'янов — 15 діб, Кириленко — 15 діб.

Згідно з інформаціями отриманими з Києва, там у вівторок, 27-го лютого, заарештовано ще 12 студентів.

В Україні відбудуться виставки Я. Гніздовського

Джерзі Ситі, Н.Дж. — Як інформує дружина відомого мистця-графіка св.п. Якова Гніздовського, вона отримала запрошення влаштувати виставки творів свого чоловіка в Україні.

Запрошення прийшли від директорів Львівського Музею Українського Мистецтва А. Новаківського, від Державного Музею Українського Образотворчого Мистецтва УССР в Києві М. Романишина і Тернопільського Краєзнавчого Музею Венедикта Лавренюка. Усі три музеї з великим ентузіязмом підготовляють ці виставки, які допоможуть українському населенню вперше запізнатися із творчістю покійного мистця.

Як інформує Степанія Гніздовська, вона дала згоду прибути на відкриття першої виставки в Києві, що відбудеться на початку травня. Після місяця, виставка буде перевезена до Львова на червень, а у липні проходитиме в Тернополі, з области якої походить мистець.

С. Гніздовська підготовляє для виставлення 50 експонатів, в тому 26 дереворізів, вісім кольорових ліноритів, вісім чорно-білих ліноритів, і вісім гравюр. Частина із цих творів вже на місці, бо вдалося їх перевезти літаком, яким ішов з Ню Йорку транспорт ліків та одягу для дітей-жертв Чорнобиля 10-го лютого.

С. Гніздовська рішила всі експонати, які будуть вис-

(Закінчення на стор. 4)

„УКРАЇНА ПОТРЕБУЄ ДОПОМОГИ КОЖНОГО З НАС!"

Молодь Києва вітає гостей з Північної Америки.

Джерзі Ситі, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Цю важливу потребу допомоги сьогоднішній Україні, зокрема щораз численнішим жертвам трагічного вибуху реактора в Чорнобилі, відчули безпосередньо ті члени Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля, які повернулися недавно з України.

„Ви не уявляєте, як осамітнені почуваються ті люди, які були найбільше наражені на радіяцію. Вони вітали нас зі сльозами в очах і просили, щоб ми про них тут не забули", — каже зворушений проф. Тарас Гунчак, який разом із д-ром Зеноном Матківським та його дружиною Надею відвідали редакції „Свободи" та „Українського Тижневика", щоб розповісти про свої переживання в часі кількаденного перебування в Україні, де вони особисто доглянули розподілу ліків, вітамін, харчів та одягу, що великим транспортовим літаком Аефорлоту типу Антонов-124 прилетів в понеділок 12-го лютого до Києва.

Як відомо, тим одним із найбільших транспортових літаків переслано для зараженого радіяцією населення України, в першу чергу дітей, понад 93 тонни ліків, харчів та одягу, що були запаковані у 3,225 картонах. Із транспортом, що був під обслугою 19 осіб української залоги Аерофлоту,

(Закінчення на стор. 4)

КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ

Філядельфія. — Тут в неділю, 4-го березня, в Українському Освітньо-Культурному Центрі, 700 Сідар ровд, відбудеться концерт української музики та співу. З новою програмою виступлять артисти з України: солістка Київської опери Ірина Даць — сопрано, гуморист-„чаклун" Олександр Мороз, український ансамбль Київської філгармонії „Рідні наспіви", мистецький керівник Анатолій Мамалига. Початок концерту о год. 6-ій вечора.

У СВІТІ

ВІЙСЬКОВА ВЛАДА Ізраїля на окупованих територіях західнього берега ріки Йордан і смуги Ґази у понеділок 26-го лютого, проголосили, що дозволяють на відкриття 16-ти палестинських громадських коледжів. Одначе університети, які разом з коледжами було закрито в осені 1987 року, залишаються ще дальше закритими. Військові чинники заявили, що дозвіл на відкриття коледжів є частиною запланованої Ізраїлем програми для полегшення ситуації цього 27-місячного палестинського повстання, яке на їхню думку втрачає свою силу. Це проголошення вийшло в день, який на думку знавців та спостерігачів палестинської проблеми в Ізраїлі, був одним з найбільш жорстоких у смузі Ґази, де згідно з відомостями понад 90 осіб було поранено окупаційними військами.

У БЕОҐРАДІ, СТОЛИЦІ Югославії, в понеділок, 26-го лютого, відкрито біржу, першу цього роду установу в комуністичній країні, після майже півстолітньої перерви. „Югославський ринок капіталу — Београд" — це перша із трьох біржових установ, які мають відкритися в Югославії цього року, заявив Браніслав Козіч, заступник директора новозідкритої біржі. Београдська біржа заснована чотирма найбільшими банками Югославії на початках буде займатися тільки державними бонами, але в скорому часі розпічне торгівлю акціями приватних фірм.

В АМЕРИЦІ

ВИПРОБУВАННЯ НОВОГО американського літака винищувача, спроєктованого „авіаконструктором-віртуозом" Бертом Рутаном, плянується на наступний тиждень. Б. Рутан прославився тим, що випрацював проєкт і побудував „Вояджер", суперлегкий двомістний літак, який облетів земну кулю без доповнення палива. Новий винахід Б.Рутана — це винищувач побудований із легких та міцних пластикових матеріялів під назвою „Арес" запозиченою від імени грецького бога війни. Його вважають літаком „нового покоління" в американському летунстві та передбачають, що він стане вигідним для експорту.

АМЕРИКАНСЬКА ВЛАДА, яка має досить холодні відносини з Мехіко, збирається опублікувати статистичні дані, що свідчать про виробництво маріхуани в цій країні. За даними базованими на фотографіях з розвідувального сателіта Сі-Ай-Ей та згідно з оцінками американських спеціялістів дійсне виробництво маріхуани в Мехіко в минулому році досягло 47,500 метричних тонн, що є в 10 разів більше, як подає мехіканська влада. Коли під час зустрічі з директором Бюра боротьби з наркотиками Джаном Лауно, заступник генерального прокурора Мехіко Гавіє Кельо Трехо довідався про кількість маріхуани виробленої в Мехіко, він був у шоку. Не зважаючи на нові інформації, президент Джордж Буш підтверджує, що мехіканська влада співпрацювала з владою ЗСА у боротьбі проти виробництва нелеґальних наркотиків і тому Мехіко має право на фінансову допомогу. Передбачаються гострі дебати щодо цієї проблеми в Конґресі.

АМЕРИКАНСЬКІ ВЧЕНІ повідомили, що методами ґенетичної інженерії їм вдалося створити перше дерево — тополю, яка буде вирощуватися на великих плянтаціях. Дотепер було дуже важко вирощувати тополі на плянтаціях тому, що бур'яни витискали молоді деревця. „Гербіциди часто знищують тополі або приносять їм велику шкоду", — сказав працівник лябораторії оздоровлення лісу в Рейлендері, Виск., Брус Гейсіґ. Вченим вдалося ввести в деревця мутантний ген, який відповідає виду бактерій, що викликають шлункове затруєння, але підтримують в тополі відпорність проти гербіциду „гліфосад". Б. Гейсіґ повідомив, що стійкість проти гербіцидів знизить витрати на вирощування тополі, яка швидко росте, використовується як топливо та при виробництві етилевого спирту. Штучно вирощені тополі зможуть прижитися в усіх кутках Америки, а такі країни третього світу, як Індія зможуть стати найбільшими виробниками етилевого спирту. В зв'язку з тим, що тополі не цвітуть протягом 15-ти років, вчені покищо не знають, чи наступні покоління дерев унаслідують відпорність проти гербіцидів. Тепер проводяться експерименти з сосною, яка цвіте кожні два роки.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)
Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Стара і нова Европа

Вихідною точкою для розгляду сучасних змін є Ялтинська конференція і Потсдамський договір з травня 1945 року. Тоді поділено там Европу на Західню і Східню зі залізною завісою вздовж совєтського кордону та з муром внутрі Берліну. Засяг совєтської імперії у наступних роках сягнув по Велтаву. Кожна з шістьох совєтських сателітних країн була відмежована від сусідів колючими дротами. Північно-атлантійський пакт (НАТО) з 1949 року і Варшавський пакт з 1955 року „леґалізували" і припечатували поділ Европи на вільну і комуністичну, але члени НАТО Канада і ЗСА була за океаном, а СССР займав із своїми сателітами дві третини европейського континенту. Від 1945 до 1989 року найпершою потугою в Европі був Совєтський Союз, імперія, яка своїми домінуючими впливами охоплювала поза Европою — Афганістан, Анґолю, Етіопію, Кубу й Нікараґуа.

Революція проти комунізму у 1989 році той стан перевернула. Восьмирічне урядування у ЗСА Роналда Реґена, який голосно назвав був СССР „злющою імперією", перевів дозброєння і активно помагав протикомуністичним партизанам у вищеназваних країнах, зупинити провокаційну експансію цієї імперії. Але щойно упадок берлінського муру зарисував виразно нове обличчя Европи. У суботу, 24-го лютого, прибув до Вашінґтону канцлер Західньої Німеччини Гельмут Коль і в минулу неділю президент Джордж Буш нараджувався із ним у Кемп Дейвіді над таким з'єднанням Німеччини, щоб воно відповідало бажанням та інтересам німецького народу, але й інтересам всього вільного світу і щоб сусіди Німеччини не лякалися воскресення німецького націоналістичного експансіонізму. Ця конференція у Кемп Дейвіді стала неначе доповненням і укоронуванням недавньої конференції в Оттаві, на якій репрезентанти „чотирьох великих" з Другої світової війни дали свою формальну „згоду" на з'єднання Німеччини. Совєтський Союз теж формально на це погодився. Але, за газетними інформаціями, Міхаїл Ґорбачов намагається сповільнити процес з'єднання двох частин Німеччини. Він і висуває щораз нові застереження; спершу взагалі не погоджувався, бо мовляв, що інше вільна комунікація та ще інше змінювання державних кордонів". Але коли канцлер Коль заявив Ґорбачову у Москві виразно, що з'єднання Німеччини -„це справа німців", він погодився. Ніби вимагає ще, щоб підписати з Західньою Німеччиною — чи з'єднаною окремий договір з виразним ствердженням у ньому, що надалі обов'язують існуючі державні непорушні державні кордони в Европі — ніби вимагає теж, щоб на території теперішньої Східньої Німеччина все ще якийсь означений час перебувало совєтське військо. Але Ґорбачов утратив уже силу і змогу диктувати. Совєтський Союз перестав уже грати ролю домінуючої міжнародної великодержави. У минулому тижні проголошено у Польщі опити, які виказали, що величезна більшість поляків противиться з'єднанню Німеччини. Але політична дійсність така, що такі чи інші настрої поляків, логічно зрозуміло, не мають значення для ходу подій. Канцлер Гельмут Коль і його уряд прийняли мужню дворейкову тактику: 1) не оглядаючись на нікого практично переводити крок — за кроком з'єднання і 2) одночасно вести енерґійну дипломатичну акцію. Ця політика і тактика має вже успіх.

Важливість цієї події у цьому, що в новій Европі на перше місце, що його займав СССР, вступає з'єднана Німеччина, промислово-фінансовий і технічний ґіґант. Уже тепер Західня Німеччина була стрижнем НАТО в Европі. Коли не тільки ЗСА і Британія, але навіть лідери Польщі, Чехо-Словаччини і Мадярщини висловилися за перебування у західньому бльоці НАТО з'єднаної Німеччини, а мадярський міністер закордонних справ Ґіюля Горн заявив, що „участь Мадярщини у НАТО потрібна для демократичної Европи", — то нема вже сумніву, що так воно станеться. А що „часи зміняються і ми з ними", то й німці у 1990 році не ті, що були у 1933 році. Ніхто в Німеччині не хоче війни. Живуть у мирі і добробуті у системі НАТО і такими хочуть бути. Не будуть розв'язані НАТО і Варшавський пакт, як це запропонував Ґорбачов, тільки залишиться скріплений демократичний бльок НАТО з невідомою майбутністю Варшавського пакту. Покищо єдиним реальним атутом Кремля є факт, що на території шести усамостійнених сателітних країн перебуває ще 565,000 совєтських вояків. Але Чехо-Словаччина і Мадярщина вже зажадали відкликання їх, напевне всі інші зроблять те саме. Престиж СССР зазнав смертельного удару від провалу комунізму. За упадком престижу прийде теж знецінення вартости збройної сили — до цього ведуть події у СССР. Але це вже інша проблема.

Василь Сокіл

ДАВНООЧІКУВАНИЙ КРОК

I.

Пленум ЦК КПСС, який щойно закінчився, ще до його початку преса почала називати історичним. В історії Совєтського Союзу була так багато „історичних" з'їздів, пленумів, висловлювань вождів, постанов і ґрандіозних проєктів побудови комунізму, що така атестація могла викликати сумніви.

І от триденний пленум закінчився, і на весь світ проголошено, дійсно історичного значення ухвали. Відніні „керівна сила" привселюдно призналася у своєму банкрутстві: як пише делікатна західня преса, — Компартія СССР відмовилася від 6-ої статті конституції в інтересах розвитку демократизації країни.

Очевидно, нелегко було Ґорбачову оголосити про це раніше, хоч народні вимоги давно вимагали зробити рішучий крок. Минулий рік ознаменувався по-справжньому революційними реформами в країнах Східньої Европи: всі колишні „табірники" соціялістичного бльоку розквиталися з тиранією своїх компартій, — проголосили початок демократичної доби в багатопартійному суспільстві. Кремлеві, ганебно було лишатися на сталінсько-брежнєвському статусі. Крім того (і можливо, завдяки цьому) масові народні демонстрації надали сили Ґорбачову зважитися на генеральну реконструкцію Компартії. Тільки в народній підтримці він міг знайти надійну підпору.

Преса також відіграла певну ролю. Буквально за кілька днів до лютневого пленуму навіть у „Правді" був опублікований такий лист читача:

„Уболіваають, що аванґард відстав від перебудови. Але якщо він відстав, значить, він уже не аванґард. Хтось інший іде попереду колони. Проте наш 'аванґард' не відстав. Він зупинився, випав з сучасности. Світ пішов уперед, а 'аванґард' все ще ніяк не одірве заворожених очей від ленінських цитат. Ідея комунізму вмерла, а без комунізму навіщо комуністи? Навіщо КПСС? Партія не скористалася з 72 років. Лімит довір'я закінчився, чекання безнадійні".

Знаменно, що автор цього листа не бойовий активіст народного фронту або радикальний депутат Верховної Ради, а простий робітник, монтажник металевих конструкцій, член партії. Йому, як він пише, — „за свої 57 років, будьте певні, — був час усе передумати і зважити"...

Як відомо, крім скасування горезвісної статті в конституції, пленум ухвалив інші заходи щодо реконструкції партії, серед них: замість генерального секретаря встановити титул голови партії, Політбюро складатиметься з представників усіх республіканських партій, а партійний апарат позбавляється монопольного права призначення керівних кадрів у всіх галузях державного життя. Це вселяє певну надію на встановлення в країні багатопартійної системи управління демократичного суспільства.

Можна уявити, яку реакцію така реформа „керівної" партії викликала у консерваторів. Але диво-дивне, одвертої атаки з їхнього боку не було вчинено. Навпаки, опозиція в особі Лігачова навіть проголосила підтримку партійної реформи.

Що це може означати? Капітуляція чи тактичний маневр?

Давно відомо, що від ухвали тих чи інших рішень до їхньої реалізації у всі часи совєтської дійсности лежала велика відстань. Зважаймо й на те, що рішення пленуму ще не закон, — а покищо рекомендація партійному з'їздові, — він може прийняти або відхилити будь-які рішення пленуму. Тому можна зрозуміти неспокій автора партійної реформи і його намагання наблизити розв'язку важливої проблеми: Ґорбачов таки домігся перенесення терміну чергового партійного з'їзду з жовтня на травень.

Досвід минулих років переконливо засвідчує, що без цілковитого знищення сталінсько-брежнєвського апарату, оплоту адміністративно-командної системи, ніякі реформи не матимуть успіху, бо цей апарат пригнічення людської ініціятиви має випробувану роками практику гальмування або спотвореного застосування прийнятих ухвал. Досить сказати, який зухвалий опір і досі чиниться впровадженню в життя закону про державність української мови.

Можуть пройти не місяці, а роки, поки перебудова партії стане реальністю, а не лише хорошою резолюцією. Довго ще по інерції діятимуть сили командної системи. Партійний апарат, пристосувавшись до нових умов, постарається і без 6-ої статті й далі виконувати „керівну" ролю.

Закінчення буде.

Омелян Твардовський

ПЕРЕДВИБОРЧІ БУДНІ В УКРАЇНІ

Жваво й цікаво проходить цьогорічна, передвиборча кампанія в Україні. Цим разом вибори мобілізують усі верстви населення: інтеліґенцію, робітників і селян, усі національні групи, що проживають у цій невільній республіці. Це вперше і завдяки НРУП, УГС, УНДЛ і іншим ще неформальним організаціям у цих виборах візьмуть дуже активну участь усі громадяни України. В основному цьогорічні вибори є, неначе, одним із центральних відтинків фронту в боротьбі за свободу, національну гідність і кінцеву мету за вільну, самостійну й соборну державу. В кожному разі це перший і дуже вагомий крок до осягнення цієї мети. Тому й цікаво спостерігати за ходом передвиборчої кампанії на сторінках „офіційної" преси в Україні, яка у великій більшості згідно з наказами колонізаторів, російських шовіністів та їхніх вірних слуг-хохлів, вперто пропагує голосувати за „кандидатів непорушного бльоку комуністів і безпартійних". Кандидатів, висунутих тепер уже формальним НРУП та неформальними організаціями, обливають болотом, приписують їм різні гріхи, а то й злочини. Є, одначе випадки, що деякі „офіційні" пресові органи відважуються писати об'єктивно теж про кандидатів „Руху". Одним із таких є київська „Спортивна газета". Саме в числі з 8-го лютого 1990 року на другій сторінці появилася нотатка „Один із шістнадцяти", що її написав кореспондент „СГ" — Є. Шрайман.

Ця нотатка настільки цікава, що її передруковуємо з дуже незначним скороченням. Шрайман пише: „Добре пам'ятаю перші у житті вибори. Урапатріотичні, марші з репродуктора, піонери у святковій формі, які віддавали салют кожному, хто кидав бюлетені в урну. Виконав і я 'громадянський обов'язок', так і не поцікавившись, а за кого ж віддаю свій голос. А яка різниця!

...У виборчому окрузі ч. 21 зареєстровано 16 кандидатів до Київської міської Ради народних депутатів. Тут уже механічне опускання бюлетенів до скриньки не проходить-виборець повинен з-поміж інших вибрати свого кандидата. Отже, не обійтися без знайомства з претендентами, з їхніми програмами, громадською позицією кожного. Нині в столиці України проходять зустрічі виборців з кандидатами. Ми ж вибрали одну із них, яка відбулась у клюбі жеку Ч. 301. Сюди прийшли шість претендентів на депутатський мандат і серед них — власний кореспондент АПН по Українській РСР Ігор Іванович Засєда (відомий із паплюження тих українців у вільному світі, що кожночасно проводили протестаційні акції в часі світових Олімпіяд за це, щоб Україна могла виступати на цих Іграх — самостійно, О.Т.), якого наша газета висунула кандидатом до міськради. Не хотів би опинитись на місці тих, хто сидів на сцені клюбу — відмітив Шрайман. Запитання із залі, наче з рогу достатку. Було чимало й 'лобових' — як ви ставитесь до Руху, до міському партії? Чому розмовляєте з нами російською мовою? А чи легко відповісти на таке, приміром, запитання: яким має бути механізм народовладдя? Адже й не всі керівники держави ясно усвідомлюють, що це... Кому через місяць висловлять довір'я виборці? У нашого висуванця (хай вибачить Ігор Іванович за це, може, і невдале слово) — серйозні конкуренти. Інженер В. Зварич, робітник О. Фанделюк, архітектор Р. Тимченко. Кожен має чітку обґрунтовану програму, кожен переконаний, що переміни у суспільстві назріли і за них треба боротися. (Це звичайно становище чолових Діячів патріотичних організацій в Україні — О.Т.). Кожен розуміє — продовжує Шрайман, — що депутатський мандат уже „згори" не принесуть на „тарілці", що люди сьогодні вже не та безлика маса, яка колись байдуже віддавала голоси за „кандидатів непорушного бльоку комуністів і безпартійних. Нарешті у громадян з'явились вибори із вибором. Як же вони ним розпорядяться? — закінчив свою нотатку Шрайман.

Так це влучний запит автора, яким у великій мірі зацікавлені теж українці у вільному світі, які радіють темпом ходу відродження національної свідомости нашого народу та його розумними й розсудливими діячами. Завдяки цим фактам ряди патріотів своєї Батьківщини постійно зростають і тим самим зміцнюють позиції НРУП?

У цьому ж числі „СГ" в статті „Скооперувавши кошти і зусилля", в якій йшлося про фізкультурно-оздоровчі клюби профспілок України, Т. Кусельова, між іншим закінчила так: „...у 1966 році в СССР госпіталізовано 8 млн. осіб, у 1987 — вже 14 млн. Щодня 600 тисяч жителів України беруть лікарняні. І це продовжуватиметься до тих пір, доки до фізкультури не буде справжнього державного підходу. — Ми ж докладемо всіх зусиль — запевнив присутніх секретар Укрпрофради В. Кулик, — щоб забезпечити цей підхід. Зараз суспільство оновлюється фізично й духовно. Укрпрофрада не стоїть осторонь життя. Недавно разом з народним депутатом Верховної Ради СРСР Дмитром Павличком ми написали лист-звернення до всіх культурно-спортивних закладів, в якому просили в разі потреби надавати допомогу Товариству української мови імени Т.Г. Шевченка. Бо кожна людина повинна розвиватися гармонійно. Фізкультурно-Оздоровчі Клюби тут відіграють хай не найважливішу, але все ж таки важливу ролю", — закінчила свою статтю Кисельова.

Залучення цієї масової організації в допомогу згаданому Товариству треба вважати черговим великим успіхом національних сил України.

Р. Левицький

Небелиці Діда Паляниці

НА ФЛЬОРИДІ

„Сидить дід на печі, бабка на припічку". Так бувало, переводили старші люди зиму в старому краю. На землі Вашінґтона сеньйори і сеньйорині відлітають наче ці птиці перелетні на південь, до сонця, на Фльориду. Тут вони оживають, молодіють. І нам обоїм Паланицям пощастило прибути сюди. Гріємося на сонечку, вилежуємося на пісочку, купаємося в „Калабані", стрічаємося з краянами, набуваємося. Дай Боже і вам такого Нового Року! Баба Паляниця ще й до того всього полюбляє походити по крамницях, або по-американському „шапінґувати". Признаюся, що я особисто за того роду розваґою не дуже то пропадаю, тож як підвезу бабу Паляницю під „супер-крамницю" і вона піде оглядати нову моду, то я тоді сиджу собі в авті і мугикаю свої „партитури", підготовляюся до проби церковного хору, бо мене улюблений усіми парафіянами і прихожанами отець митрат вшанував, запросивши стати гостем-диригентом його церковного хору на час зими.

Сиджу собі, мугикаю, коли чую хтось стукає об шибку вікна мого авта. Серце в мене тьохнуло з трепетом, але придивляюся, а то якийсь старший чоловік, як би мій ровесник. Таким я себе не раз бачу в дзеркалі, але скоро відвертаюся, бо хто хоче дивитися на старого діда. Постукав той чолов'яга до вікна та дає знак рукою, щоб я відкрив вікно. Коли я це зробив, він почав питати мене звідки я приїхав, бо бачить на моєму авті плитку зі стейту Ню Джерзі, а він також колись жив у тому стейті.

Цвенькаємо ми обидва до себе по „анґельски", хоча з першого погляду, а тим більше з першого слова пізнати, що він такий самий „англік" як я. Мав я на своє нещастя, а може краще сказати: на моє щастя, в авті біля себе пляшку зо содою.

Вожу я із собою таку пляшку із содою не для паради, а для звичайної вигоди. Коли засохне мені в горлі від мугикання з моїх „партитур", тоді я собі відкручу затичку та й ковтну кілька ковтків соди для звогчення горла і прохолоди. Це я вчинив теж, не застановляючись над моїм вчинком, зовсім бездумно, автоматично, під час розмови з моїм новим знайомим, на його очах. Мого знайомого як би хто шилом вколов у найбільш вразливе місце. Ожив він зразу, кров запульсувала так, що лице йому почервоніло. Питає він мене гостро:

— Ти що пєш?

— Соду! — кажу йому.

— Якої ти національности?

— Україненз! — відказую, бо ми до цього місця цвенькали до себе по „анґельски".

І тепер він заговорив до мене чистою українською мовою, хоча не можу причепити тут цього прикметника, що його залюбки вживають промовці в цьому випадку, тобто „милозвучною". Мова його абсолютно не була милозвучна, про що читач довідається з наступних слів:

— Ага! Так ти український дурак!

Господи, думаю собі, а то що за напасть на „гладкій дорозі"?

— Ти знаєш, що ти пєш?! — кричить до мене. — Помиї ти п'єш, та ще й платиш за це гроші! Ти собі перевари воду, постав до холодільні, тоді додай трохи меду, і вдуши цитрину, та пий! Така вода вийде тобі на здоров'я. Ти думаєш, що оцю соду, яку ти п'єш, переварював хтось! Куди там! Так наточують води просто з крану, додають якоїсь там фарби і набирають в бутилки... Кілько тобі років.

Я йому сказав мої роки.

— А мені, думаєш, скільки років?

— Я думаю, що й вам стільки що мені.

— Ага! От я тебе й зловив! Я від тебе, хлопчику, старший на більше і не менше, а на 10 років! А виглядаю, як сам ти це добре бачиш, наче твій ровесник. Це тому, хлопче, що я ніколи не п'ю соди!... „Капіш?".

Якщо це правда, думаю собі, то я не тільки „капіш", але вже від цієї хвилини постановляю не пити більше соди, та й цю науку, яку ти мені так щиро уділив, перекажу усім моїм приятелям.

Злітаються сюди до „Калабані" перелетні птички зо всіх стейтів Америки і Канади, а навіть з Европи і зо всього світу. Зціляються від теплих вод мінеральних „Калабані", а мені особисто дуже мило слухати від багатьох краянів похвали за Небелиці Діда Паляниці. Дякую красно.

Трапилися одначе і такі, що нарікали за те, що в статтях про мою нову касетку не було подано адреси, де її можна купити. „Перепрашею покорно". Подаю її тепер. Краще пізно як ніколи.

R. Lewycky, 332 Grier Ave, Elizabeth, N.J. 07202. Ціна 10 дол. враз із пересилкою.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні присилати до редакції „Свободи" разом із двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Яр. Климовський

„КНЯГИНЯ ОЛЬГА"

(Під враженням вистави)

Історична п'єса в 5-ох картинах Івана Чижа. Місце дії: Київ між 957 і 969 роками. Прем'єра відбулась 28-го січня ц.р. у Філядельфії в залі УОКЦентру. Виконавці: Театральна Студія Молоді. Постава: Володимир Шашаровський. Сценографія: Володислав Клех-Клехновський. Костюми: Юлія Шашаровська.

Заки торкнутись загальних обрисів оцього спектаклю, слід утаємничити читача, так сказати б, у закулісні справи.

Іван Чиж, автор „Княгині Ольги", вже пишучи п'єсу, мав на увазі не лише режисера, але й окремі дійові особи, докладніше писав під спроможності „Театру в п'ятницю", тобто професійних акторів, а не студійців. „Княгиню Ольгу" як сценічний текст передав у руки В. Шашаровського. В міжчасі „Театр у п'ятницю" сповільнив свою діяльність. — деякі відійшли в Потойбіччя, з ними й автор п'єси, а ті, що залишились уже до цієї міри відстали від сцени, що на них годі було розраховувати. Тут вийнятків не згадуємо. Шашаровський, як режисер не здавався та за всяку ціну хотів поставити цю історичну п'єсу, хоча б і в обсаді Театральної Судії Молоді, але ж бо і зі студією не то дуже то виходило, тим більше, що кількох найбільш заавансованих студійців після завершення студій перейшли на працю до інших міст. Кінець кінців якось пощастило звести, як кажуть, усе до купи.

Треба згадати ще й той факт, що в сучасному театрі сценічний текст не є „табу" як це було колись. Недавно один драматург не дозволив на будь-які зміни, тому його п'єса не ввійшла в репертуар одного з найкращих театрів Парижу. Шашаровський напевно якщоб жив автор, у порозумінні з ним був би провів тут і там деякі зміни, які вийшли б із користю для спектаклю (скорочення фраз, транслькокації сцен тощо). Шашаровський, видно, шануючи пам'ять друга, цього не зробив, а якщо в авторському примірнику навіть і є олівець режисера, то хіба в дуже незначній мірі. Можливо, що така „операція" для професійних акторів не була конечна і саме тому треба подивляти режисера п'єси все подолати із студійцями, хоч і якоюсь мірою заавансованими в театральному ділі

• • •

Уже при відслоненні завіси впроваджено глядача в антураж княжої палати. Перед нашими очима просувались князі, княгині, воєводи, бояри та придворна знать.

Вважаємо зайвим подавати перебіг сценічної дії, бо цим зменшимо цікавість глядача, який сам хоче слідкувати за акцією, тож обмежимось до самої оцінки персонажів, спектаклю та тих осіб, що причинились до успіху „Княгині Ольги".

Княгиня Ольга — Оксана Михайлюк-Строцька силою своєї уяви та зосереджености, відтворила постать великої княгині. В її тембрі голосу, міміці, жестах, рухах відчувалось княжу достойність і найважливіше, що своєю грою передала тверду, незламну волю, силу духа та ясний розум княгині Ольги.

Святослав — великий князь Києва — Марко Клос, його сценічну гру слід уже розглядати як гру зрілого актора, у ній він передав загартованість у боях і сильну волю. Публіку захоплювали — життьова переконливість і психологічна глибина його гри, а позатим він поставний і презентабельний, крім цього в нього ще приємне звучання голосу включно до широкої скалі інтонації, не згадуючи вже належної інтерпретації тексту. Якщо вибирати, то його шлях був театр і фільм, а не політехніка.

Малуша, ключниця княжих теремів — Леся Стасюк. Треба її подивляти, що вона як дебютантка подолала всі труднощі зв'язані з великою складною і відповідальною ролею, виконавши її на доброму акторському рівні. Це стосується, як дикції й артикуляції, так і самої інтерпретації. Вірно передала ситуацію жінки на розпутті, де рішається її доля.

Калокір, посол з Царгороду — Михасько Кострицький. У нього кількарічний сценічний досвід. Саме цей його досвід був помітний у всіх сценічних ситуаціях. Створив образ дипломата, в арґументах якого відбувалася хитрість упритул підступу, прикритого доброзичливістю. З нелегкою ролею, в якій кожної хвилини загрожує шарж, справився як слід.

Любомира, княгиня, своячка княгині Ольги — Тетяна Левицька. В її грі відчувалось не лише княжу достойність, але й жіночу ніжність, як у її голосі, так і її поведінці. Почувалась на сцені свобідно, що є основною вимогою сцени.

Таміла, дворянка — Марта Михайлюк-Рубель. У неї значний слід залишила Студія, що позитивно позначилося на виконанні її ролі. Між іншим вона із своїми сестрами були одними з перших членів Студії, тож крім інших сценічних „секретів" не чуже їй і перевтілення, саме тому вміло і з хистом діяла на сцені в образі Таміли.

У не абиякий подив увів нас Олекса Горбачевський, наймолодший студієць, учень 10-ої кл., вивчивши на пам'ять ролю Радима, придворного писаря, що в цій ролі виглядав двічі старший. Як видно було з його ролі, що мусів пильно прислуховуватись до вказівок режисера, бо в поодиноких фразах була належна інтонація та логічне акцентування. Його сценічний дебют слід уважати дуже вдалим.

З дійових осіб звернули на себе увагу ті, що їх звітодавець на сцені побачив уперше. Особливо заімпонувала своєю грою Дарка Наконечна в ролі Чеслави, дружини Святослава. Її характер, індивідуальні ознаки розкривались у діялогах із натугою, відбиваючи сильні почуття, вслід за ними і неменші переживання.

Добриня, воєвода, брат Малуші — Євген Луців, поминаючи сам вигляд тогочасного високого достойника, зумів упоратись із своїм сценічним завданням як було видно згідно, режисерської лінії, що забезпечило йому сценічний успіх. Між іншим режисерську руку очевидно було видно на всіх дійових особах.

Лев Іваськів у ролі варязького воєводи Свенелда показав свої сценічні здібності, як у слові, так і сценічній дії.

(Закінчення на стор. 4)

Похорон президента Української Народної Республіки св. п. М. Лівицького

У п'ятницю, 15-го грудня 1989 року, катедру св. Володимира у Філядельфії заповнили вірні, делегати та члени екзильного Уряду УНРеспубліки й УНРади. До церкви строєм увійшли з прапорами ветерани різних військових формацій.

О годині 6:30 вечора настоятель катедри протопр. Франко Їсточин у сослуженні оо. прот. Івана Мірочки, настоятеля парафії св. Покрови у Філядельфії, та прот. Льва Гофмана, настоятеля церкви Успіння Пресв. Богородиці в Норт Гамптоні, Пен., відслужили Панахиду за спокій душі сл. п. президента Миколи Лівицького. Гарно співав Панахиду злучений церковний хор.

Під час Панахиди слово співчуття засмученій дружині й сестрі покійного виголосив керівник ресорту науки й культури Уряду УНРеспубліки проф. Володимир Жила. Від організацій Визвольного Фронту слово співчуття й прощання виголосив член Проводу ОУНр Володимир Мазур, а від українських ветеранів говорив учасник визвольних змагань полк. Михайло Ліщинський.

В суботу, 16-го грудня, о год. 8:30 ранку, заупокійну Св. Літургію в катедрі св. Володимира відслужив настоятель тієї ж катедри протопр. Франко Їсточин, яку закінчив теплими й щирими словами співчуття дружині й сестрі покійного Наталії Лівицькій-Холодній.

О год. 9:15 похоронна процесія вирушила до Бавнд Бруку, Ню Джерзі, де в Українському Пантеоні спочиватиме тіло великого патріота-державника президента Миколи Лівицького.

При вході до церкви-пам'ятника священики у проводі українських ветеранів з прапорами зустрічали приїзд тіла того, який ніколи не вірив, що йому прийдеться спочити на чужій, а не своїй рідній українській землі.

У церкві-пам'ятнику св. Андрія Первозванного протопресв. Артемій Селипина в сослуженні шести священослужителів під проводом Блаженнішого Владики Мстислава при співучасті хору відслужили чин похорону, який закінчився проповіддю Блаженнішого Владики Митрополита, який між іншими сказав: „Тіло цього Великого українця спочине тут на малому клаптику української землі, але вже скоро прийде той час, коли тіла його й інших тут похоронених великих наших людей будуть перевезені там, де над Дніпром Славутою стоїть наш древній город Київ , а в ньому Свята Софія".

Слухаючи щирих слів Владики Митрополита, багатьом очі заблистіли сльозами, а дзвони на вежі св. Андрія закликали до походу на могилу...

Після завершення Св. Літургії Владика Мстислав, колишній старшина армії УНР, накрив малиновою китайкою обличчя Багатиря духу української державности. В труну Покійного покладено грудку рідної землі української.

Перед виносом тіла Президента в останню дорогу, прощалися з покійним його родина, провід ДЦ УНР в екзилі, визначні постаті української громади, серед яких були президент СКВУ Юрій Шимко, головний предсідник УНС і голова УАКРади д-р Іван Флис, президент Українського Братського Союзу Іван Олексин, редактор газети „Свобода" Зенон Снилик, колишній заступник голови Уряду УНР д-р Вікентій Шандор, колишній голова Уряду УНР д-р Яр. Рудницький та інші.

Численні вінки квітів від організацій та визначних осіб, високі нагороди від екзильних урядів та українських центрів — все це свідчило, що український народ прощається з велетнем великого і невмирущого духу української суверенної незалежної і соборної держави — Української Народної Республіки. Під тихі сумнопрощальні звуки дзвонів церкви-пам'ятника друзі і співпрацівники виносили тіло в останню дорогу Президента.

Блаженніший Владика Мстислав відправляє у похоронному заведенні у Філядельфії.

Похоронні відправи у церкві-пам'ятнику св. Андрія Первозванного у Бавнд Бруку.

Друзі і співробітники виносять тіло президента УНР св. п. Миколи Лівицького.

Сильний мороз із вітром став на перешкоді багатьом, що бажали востаннє попрощати президента. Новий президент Микола Плавюк щиро попрощав покійного й обіцяв, що продовжуватиме безкомпромісову боротьбу за волю й державність України аж до осягнення повної перемоги над окупантами України.

У залі готелю церкви-пам'ятника вщерть виповненій учасниками похорону відбулася похоронна тризна, яку відкрив та вміло проводив нею голова УНР, він же і голова похоронного комітету, проф. Іван Самійленко. Відкриваючи цю тризну, він виголосив від імени родини св. п. президента, Блаженнішого Владики Мстислава та ДЦ УНР в екзилі промову жалоби, в якій відобразив покійного як людину і як державного лідера й патріота, який з юнацьких років присвятив себе ідеї УНР, а понад 22 роки вже як Президент ДЦ УНР і до останньої години, ніс високо прапор Української Народної Республіки на чужині.

Численні жалібного змісту листи і телеграми співчуття не було можливості не тільки прочитати, але й переглянути, тому голова обмежився лише до вислухання співчуття присутніх на тризні делегатів і гостей, зокрема президента СКВУ Юрія Шимка, президента УВАН проф. Ярослава Білинського, голови УНРади проф. М. Воскобійника, голови Світового Об'єднання Прихильників ДЦ УНР проф. Я. Рудницького, Союзу Українців Самостійників у Канаді, ред. Володимира Марка, представника ОУН д-ра Наталії Пазуняк, Т-ва Нащадків Української Національної революції представника ветеранів Армії УНР маестра Петра Холодного, представництва Уряду УНР в Англії — голови М. Сидоренка, від голів Головної Управи Пласту, українських студентів з Мюнхену та інших. Вислухано також гарячу промову співчуття від Білоруського екзильного уряду, від Білоруської АПЦ — Владики Ізяслава. Решту співчувань буде подано в пресі, зокрема у місячнику „Мета".

Великої ваги прощальне слово виголосив Блаженніший Владика Митрополит Мстислав. Владика згадав про життя і працю з покійним президентом, а при тому підкреслив значення великих подій в сучасній Україні, яких постійно і нетерпеливо чекав покійний президент УНР М. Лівицький.

Постанням з місць прийняли присутні палкі слова Блаженнішого Мстислава. Молитвою й благословенням Владики та співом „Вічная пам'ять" закінчено похорон незабутнього президента УНР в екзилі Миколи Лівицького.

Голова похоронної тризни проф. І. Самійленко подякував Блаженнішому Владиці за його опіку і батьківську поміч в організації та проведенні похорону Президента. Він подякував також всім отцям, які брали участь в похоронних відправах та всім учасникам похорону, як рівно ж і тим, що прислали співчуття як родині покійного, так і ДЦ УНР в екзилі.

Володимир Марко

Шлях на Голгофту: життєва доля М. Зерова

Д-р Вячеслав Брюховецький, завідувач відділу теорії літератури в Інституті літератури Академії Наук Української ССР і заступник голови **Ради Національностей Великої Ради Народного Руху України** за перебудову, прочитав 27-го січня ц.р. доповідь на науковій конференції НТШ в Ню Йорку. Говорив про трагічну долю Миколи Зерова, яскравої постаті українського відродження 20-их років.

Доповідач сказав, що 26 **-го квітня цього року припадає** сторіччя з дня народження Миколи Зерова, визначного літературознавця, критика, поета, неперевершеного перекладача античної поезії, який загинув у роки сталінського терору. Нині на Україні плянують широко відзначити цей ювілей, а донедавна Миколу Зерова замовчували. Навіть було невідомо, коли він був заарештований, де і як загинув.

Брюховецький розповів, що **він підготував книжку** про Зерова, матеріяли для **якої розшукав, зокрема, в архівах КҐБ.**

Зеров закінчив Київський університет. Після революції 1917 року редагував **блискучий журнал „Книгар"**, викладав у новоствореній в Києві гімназії, виступав як літературний критик, писав оригінальні поезії і перекладав з латинської мови клясиків. У 1920-их роках був викладачем літератури в Київському університеті.

У 1921 році з'явилося поняття „неоклясики". Так **називали Зерова** і ще чотирьох поетів, спільним в яких було високе мистецтво і прагнення вийти на рівень світової літератури. 1925 рік — це рік піднесення Зерова. Того року в самому лише журналі „Життя і Революція" з'явилося 17 його публікацій.

Тим часом українських письменників почали ділити на правих (до яких зарахували Зерова) і лівих (до яких належав Хвильовий). **Чудом збереглися листи** Хвильового до Зерова з 1923 року. Обоє розуміли, що вони письменники, а не „праві" й „ліві". Почалися шалені атаки на Зерова і він покинув літературну критику. Настали жахливі 1930-ті роки. Заарештували Рильського. Тоді, у 39-річному віці Микола Зеров, наче передбачаючи свою долю, здав рукописи і листування до архівних фондів. Так чудом збереглося дещо з **його літературної спадщини.**

Поет відійшов від літературного життя, поринув у викладацьку діяльність. Але його і далі цькували: гостро лаяли на зборах викладачів Київського університету. В пресі з'являлися погромні статті. 3-го вересня 1934 року Зерова звільнили з викладання в університеті, а 1-го листопада — з наукової праці. Не було грошей на прожиття. Зеров поїхав до Москви, там заробляв перекладами з латинської мови на російську.

Д-р Брюховецький сказав, що Інститутові літературознавства при Академії Наук пощастило дістати з НКВД архівні матеріяли, включно з протоколами допитів Зерова. На підставі цих матеріялів з'ясовано, що Зерова заарештували в Москві 28-го квітня 1935 року, а в травні відправили до Києва. Під час допитів з нього добилися визнання, що він очолював групу терористів, до якої належали письменники Павло Филипович і Марко Вороний, літературознавець Лебідь, учитель Миткевич і співробітник історичного музею Пилипенко. (Миткевича у 1956 році реабілітували, він розповідав, що в'язнів жахливо били). 4-го лютого 1936-го року суд засудив Зерова на десять років ув'язнення в далеких таборах.

Зеров перебував на Соловках. Опубліковано його листи до дружини. Писав, що працював над перекладами, вивчав англійську мову.

У жовтні 1937 року „тройка" **у Ленінграді замінила** строк ув'язнення Зерова на розстріл. Доповідач сказав, що він тримав у руках акт про розстріл: „Приговор приведен в исполнение".

Так завершився шлях на Голгофту найяскравішої постаті відродження 20-их років.

Л. Дражевська

Загальні збори хору „Думка"

Недавно хор „Думка" обходив своє 40-ліття. Мимоволі приходить до голови, скільки то часу зужито на різні засідання, сходини, наради, щоб виступ з такої нагоди був вдалий, щоб вдоволена була публіка та хористи мали сатисфакцію. Ця муравлина, безкоштовна праця проводів „Думки", протягом її історії вивела хор на чужі, европейські сцени, з яких гомоном понеслася чарівна українська мелодія та дала поштовх до дальшої праці.

26-го січня ц. р. в домівці хору відбулися загальні Збори з великою кількістю хористів, які своєю присутністю та активною участю доказали повагу та відданість у плеканні української пісні тут, у діяспорі. По відкритті нарад голова І. Раковський дальше провадження зборів передав Богданові Кекішеві, який з типовим його вдачі гумором провадить такі збори ділово під й загальне задоволення присутніх. Місце секретарки заняла Марія Кіщук. Після відкриття, затвердження порядку нарад та вшанування пам'яті трьох померлих членів, наступили звіти членів управи, а заключне слово віддано голові І. Раковському.

Звіти були короткі, без зайвого переплетення дрібними справами. Цікавий був звіт скарбнички Лесі Яблонської, через руки якої перейшло ряд цифр, зв'язаних з ювілейним роком хору та виданням Пропам'ятної книги з успіхом на лиці закінчила Леся свій звіт, стверджуючи позитивний баланс каси. Голова І. Раковський звернув увагу на всі позитиви чи недотягнення у праці управи протягом звітового року. Висловив вдячність членам Уряду УНС за їхню поміч у влаштуванні ювілейного концерту з нагоди 40-ліття „Думки" та 95-ліття УНС. Подякував диригентові С. Комірному та всім членам управи за віддану працю та співпрацю при різних нагодах.

На кінець звернувся до присутніх з закликом, щоб більше приділяли уваги у виучуванні репертуару, бо перед нами велике завдання — концерти на Україні. Донедавна це була лише мрія, а тепер справа реальна.

Диригент С. Комірний висловив багато думок щодо праці хору та просив ставитися поважно до завдань „Думки". Відносно виїзду з концертами на Україну у нього постали певні сумніви, у справі свобідного порушування там, однак до самої ідеї він ставиться позитивно.

В дискусії, в якій взяли участь О. Гаєцька, М. Лев, І. Декайло, Ю. Снігур, С. Мотиль, Г. Гірняк, П. Літепло, зверталося найбільше уваги на виїзд на Україну. Підкреслювалося важливість такої зустрічі, це мов подув свіжого вітру, через дещо відкриті двері. Це наш громадський обов'язок подати руку тим, які простягнули до нас. Інший голос: „Їду, щоб побачити землю моїх батьків". Завваги дискутантів були прийняті рясними оплесками, як доказ спільної думки. Після цього був звіт контрольної комісії, голова якої В. Слиш ствердив взірцевість провадження діловодства.

Внесок контрольної комісії на уділення абсолюторії уступаючій управі схвалено одноголосно. Голова номінаційної комісії І. Ядліцький відчитав проєкт нової управи та її органів, які з малими змінами прийнято одноголосно, себто головою хору залишився далі І. Раковський, який майже 15 років веде дуже вміло працю „Думки". Йому допомагають С. Комірний, диригент, який також 15 років керує хором. Якраз відданість тих двох людей та гармонійне співжиття дали гарні висліди у поширенні української пісні.

Цікавий внесок гідний уваги, подав голова номінаційної комісії І. Ядлицький. Він ствердив, що без фінансової бази хор не може як слід розвиватися, отже, треба працювати у тому напрямку.

На цьому предсідник зборів, подякувавши всім за численну участь, закрив наради.

Після того хористи ще деякий час продовжували гутірку при смачній перекусці.

О. Мотиль

В СУБОТУ, 24-ГО СІЧНЯ ВІД серцевої атаки помер 70-літній Малколм Форбс, „капіталіст номер один", як часто його називали. Власник одного з провідних фінансових журналів в країні „Форбс" М. Форбс входив у число 400 найбагатших американців, *список яких щорічно друкувався* у його журналі. Журнал „Форбс" був заснований батьком Малколма в 1917 році, а в 1954 після смерти батька він очолив видавництво. М. Форбс відомий не тільки як власник журналу „Форбс", але як людина широкого кола зацікавлень. В 1970-их роках він захопився повітроплаванням, в 1973 році став першим, хто перелетів Америку від Атлянтичного до Тихого океану на повітряному бальоні, а в 1982 році — над Пекіном. М. Форбс захоплювався мотоциклами, був членом клюбу любителів мотоциклів фірми „Гарлі-Дейвидсон". В колі його зацікавлень були також твори мистецтва: в його колекції нараховується 12 писанок праці ювеліра Карла Фаберже, *кожна вартістю понад 1 міл. дол.* Любив Форбс влаштовувати великі бенкети. В серпні минулого року, святкуючи своє 70-ліття, Малколм Форбс влаштував дводенний бенкет, який коштував 2 міл. дол. Королевою балю була Елизабет Тейлор, яку часто бачили в товаристві Форбса, починаючи від 1985 року, коли він розвівся із своєю дружиною після 39-ти років спільного життя. Коли колишній президент Роналд Реґен довідався про смерть Форбса, то він сказав: „Ненсі та я щиро сумуємо. Нам буде дуже його бракувати". Генрі Кіссінджер говорив про Форбса, як про „клясичного американця", який мав багато друзів. Арманд Гаммер сказав: „Весь світ відчує його відсутність. Він вніс людяність в капіталістичну систему".

Панахиди за спокій душі св. п. Президента

Торонто (УІБ). — В неділю, 17-го грудня, в багатьох церквах ЗСА та Канади відправлено панахиди за спокій душі покійного президента УНР св. п. Миколи Лівицького. О год. 1-го по полудні в катедрі св. Володимира в Торонто була відслужена соборна Панахида за спокій душі покійного президента. Служили оо. митрат прот. Петро Бублик (настоятель катедри) й прот. Павло Шадурський та диякон Славко Новицький від української православної церкви, митр. прот. проф. д-р Петро Біланюк і прот. Володимир Сараневич від української католицької церкви. Прекрасно співав катедральний хор під мистецьким проводом маестра Нестора Олійника.

Здається, що не було в Торонто громадської організації, яка не була б на цій Панахиді представлена.

Провінц. КУК представляв інж. Б. Максимець, Конгрес Українців Канади, відділ Торонто — інж. Я. Соколик, Конгрес Українок Канади — Марта Хомин, ОЖЛВУ — Леся Шуст, СФУЖО — Оксана Соко[illegible], Т-во бувших Вояків УНА — Лев Бабій, УНДС — Павло Волосевич Об'єднання письменників „Слово" — Іван Боднарчук, ОДУМ — П. Родак, УРДП — Л. Літвінов, Пласт — О. Хабурський, радіо й журнал „Молода Україна" — Л. Ліщина, радіопрограму „Пісня України" — Прокіп Наумчук, Карпатських Січовиків — Василь Тимко, Українське Вільне Козацтво — Осип Івах-Байдак, катедру св. Володимира — голова Федір Цимбалюк, Братство св. Володимира К. Щербань, Т-во УПА — Микола Кули. Вояки й представники з прапорами були від: 5-ої Станиці Вояків УНР, Вільного Козацтва, Бувших Вояків УНА, УПА, Пласт, СУМ, УНО, Союзу Українок Канади ОДУМ.

Українську пресу представляли: голова Об'єднання Журналістів — ред. Василь Дідук, ред. „Нового Шляху" Юрій Карманін і ред. П. Дорожинський.

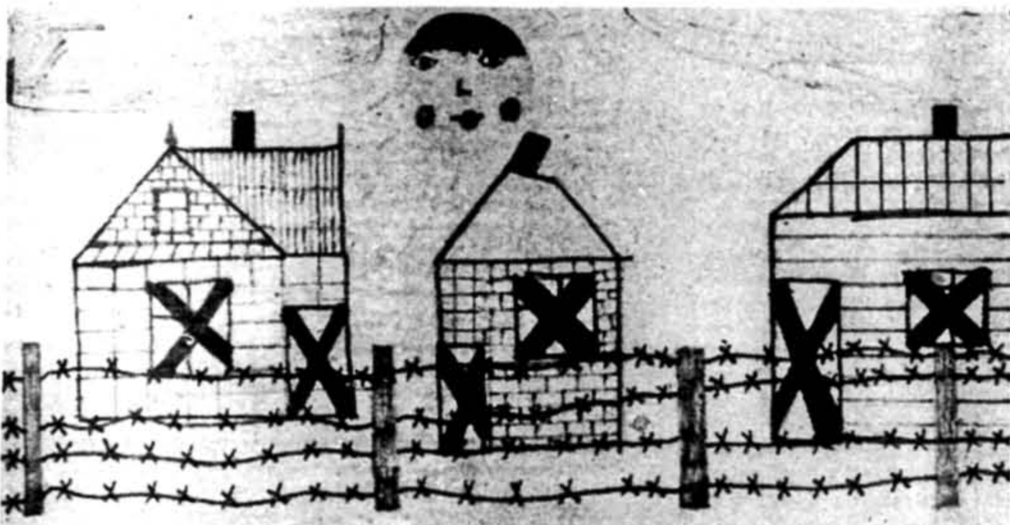
Панахида була наче доказом нашої національної солідарности. Успішність Панахиди завдячуємо Арсенові Степанюку, голові Краєвого Об'єднання Прихильників ДЦ УНР.

„Україна потребує допомоги..."

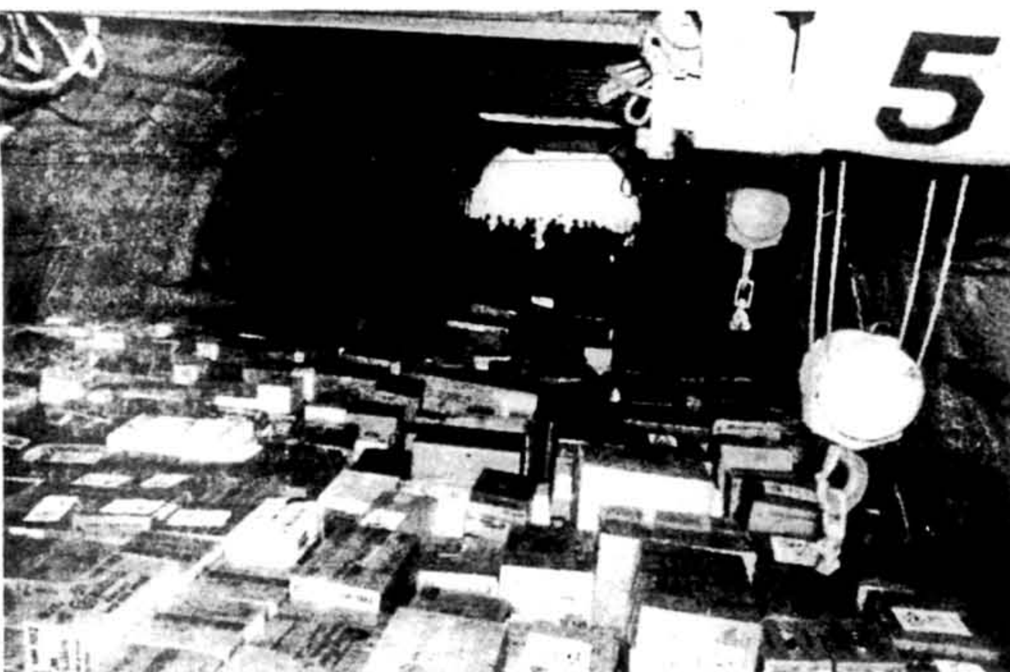
(Закінчення зі стор. 1)

Гості з Америки і Канади в сиротинці в Києві.

Один з рисунків дітей в Народичах.

[illegible] нутро совєтського транспортового літака з пакунками перед відлетом з Ню Йорку.

полетіли до Києва активісти Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля: проф. Т. Гунчак, голова фонду, д-р З. Матківський, заступник голови, Надія Матківська та Ірина Лабенська із ЗСА, і д-р Ярослав Щудрак з Канади.

Вони перебули чотири дні в Києві, де усі пачки були з летовища перевезені до окремих магазинів, і доглянули розподіл усього добра на рівні частини, а відтак ще й особисто передали їх найбільше потребуючим: у школі ч. 170 в Києві, у місцевостях Народичі та Овруч і у Львові, де призначено відразу допомогу для сиротинця, в якому перебувають українські діти. Одна частина ліків і харчів була призначена на Рівенщину, де тепер дуже зросла радіяція і туди ця частина транспорту дісталася, однак із браку часу та із-за віддалі члени Фонду не могли бути там присутні.

Два великі медичні ультратонографічні апарати для діягностики, які привезено також, д-р З. Матківський передав до Народичів і до Чернігівської області, де їх найбільше потребують.

В загальному розподілено 20 тонн спорошкованого молока, 5,000 шприців, 3,000 пачок вітамінів, горіхове масло, спорошковані юшки, мило, порошки до прання і безліч одягу. Все разом перевезено, як нас інформують організатори продуктів вартости 4 міл. дол.

Проф. Т. Гунчак з притиском підкреслює, що всі поголоски про величезні кошти транспорту, які невідомі особи поширюють в ЗСА і Канаді, є неправдиві. Досі єдиним видатком, який довелося заплатити було перебування в готелі в Ню Йорку залоги літака в числі 19 осіб, що виносило біля 1,000 дол. Навіть прохарчування в дорозі з Ню Йорку до Києва для залоги і присутніх на літаку активістів були подаровані українською харчевою крамницею в Ню арку Т. Поноса.

Як інформують гості, вони усі п'ятеро дістали безплатний поворот до ЗСА літаком Аерофлоту. Прийшлося лише заплатити кошти дороги хворого В. Касюка і його дитини, які приїхали з д-ром З. Матківським на безплатне лікування в лікарні Юніон, Н.Дж.

Гості зі зворушенням розповідають про те, як щиро та тепло вітали їх на летовищі в Києві, мимо того, що через затримку в Ірляндії, вони прилетіли туди день пізніше. На летовищі вітали їх: від НРУП Іван Драч, і депутат Володимир Яворівський (який, до речі, перебуваючи в ЗСА у жовтні минулого року був ініціятором акції допомоги дітям Чорнобиля), Дмитро Павличко, голова Т-ва Української Мови ім. Т. Шевченка, а з урядових чинників теперішній міністер здоров'я України Юрій Спіженко, заступник голови Ради Міністрів УССР Константин Масик, голова Червоного Хреста І. Усіченко та ряд представників місцевої преси, радіо і телебачення. Не бракувало також киян, а серед них багато дітей.

Привітання було не менше тепле, як і прощання на летовищі в Ню Йорку, де були присутні представники летовища, української місії УССР при Об'єднаних Націях, діти зі школи св. Івана Хрестителя в Нюарку та представники української громади з Нюарку, де зосередилася акція збірки та пакування усіх пачок (за виїмком пачок з Канади). Тут також транспорт поблагословили українські душпастирі католицького віровизнання і євангельсько-баптистського.

В Києві на летовищі священиків не було, але населення вітало гостей хлібом і сіллю та синьо-жовтими прапорами, а синє небо, як розповідають нам, додавало також теплого настрою. Із приїжджими переведено декілька пресових конференцій для засобів масової інформації, а відповідні інформації були передані враз з інтерв'ю, з проф. Т. Гунчаком на всесоюзній та українській телевізіях. На одній із конференцій були представники австрійської і французької преси.

„В усіх цих розмовах з пресою в осередку уваги був НРУП і діти — жертви Чорнобиля", — розповідають гості, а д-р З. Матківський вияснює, які захворіння, як наслідки радіяції, вже тепер проявляються серед дітвори: катаракти, кровотечі, левкемія і недуги проводів травлення, що він міг сам ствердити. В школі ч. 170 на 1,000 учнів, 500 вже мають різні прояви радіяції, багато з них не може ходити реґулярно до школи, бо надто ослаблені. В тій школі, активісти, як розповідають, мали нагоду зустрітися із матерями і батьками дітей і заслухати десятки трагічних історій. Н. Матківська показує рисунки дітей з цієї школи, які віддзеркалюють наглядно сумні настрої цих дітей. На одному з них бачимо опустілі будинки із забитими вікнами, а на горі напис: „Хочу жити".

Розуміється, у батьків велике огірчення, що так довго не знали вони про страшну небезпеку. Як розповідає д-р Матківський, щойно тепер молоді лікарі та новий міністер здоров'я ясно говорять про це, що сталося. В 1986 році було строго заборонено лікарям говорити про занедужання після вибуху. Тепер пропонують навіть заложити новий дослідчий центр коло Народичів, в якому мали б бути лікарі й науковці не лише з України, але також із західніх держав.

Все це, як і співпраця, яку дав транспортові і його організаторам міністер здоров'я Ю. Спіженко, включно із письмовим уповноваженням для Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля, вказують на те, що теперішні урядові чинники УССР вкінці здали собі справу із величезної небезпеки, яка нависла над населенням України та що вони самі не можуть її подолати.

„Уявіть собі, що уряд призначив для кожної загроженої дитини в Україні 15 вітамін на рік", — вияснює д-р З. Матківський, — а рівночасно відомо, що найвища радіяція викажеться щойно в сьомому році після вибуху в Чорнобилі. Скільки отже медичних засобів і дослідів треба, щоб пробувати рятувати людей. Досі ж немає достовірної статистики, яка б подавала справжню кількість захворінь із-за радіяції від пропам'ятного квітня 1986 року".

Тому провідники Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля, хоча як вдоволені цією першою можливістю допомоги і хоча як втомлені переборенням усіх величезних трудноців, зв'язаних з тим транспортом не думають ані на день відпочити. У них бажання в половині квітня, у річницю Чорнобильської трагедії, вислати другий транспорт із ЗСА та Канади в Україну. Тим разом вони однак уважають, що треба зосередитися на медичних засобах, зокрема на різних апаратах, яких там немає, а на це потрібні фонди. Вони переконані, що українська громада відгукнеться так щедро, як відгукнулася досі з усіх сторін ЗСА і Канади, бо ж наші земляки просять зі сльозами в очах: „Не забувайте про нас!.."

В Україні...

(Закінчення зі стор. 1)

тавлені в Україні, подарувати тамошнім музеям по рівній частині і цим залишити там його творчість, яка зовсім невідома в Україні.

Директор Київського музею М. Романишин, у своєму запрошенні, пише про те, що „виставка творів широко знаного художника Якова Гніздовського прокладає шлях на Україну багатьом бажаючим мистцям познайомити з власним творчим доробком". Він також запевняє, що про відкриття виставки у Києві будуть своєчасно подані інформації в усіх засобах масової інформації та буде влаштований відповідний концерт.

Україна пробуджується — допоможім

Всі сучасні зміни в Україні ідуть швидким темпом так, що саме населення України заскочене новими реформами і новим духом відродження. Зміни включають не тільки полегші на тлі релігійних і людських прав, але і на тлі національного відродження. Українська мова нарешті визнана як державна офіційна мова, а уряд визнав РУХ як леґально чинну організацію. Якщо події в Україні підуть слідами Східньої Европи, то українці матимуть свою незалежну і суверенну державу. Населення в Україні підтримує ці зміни і нові стремління до незалежности. Людський ланцюг 22-го січня між Києвом і Львовом є ознакою нового стремління народу і є запорукою перемоги кандидатів РУХу у виборах. Ми українці в діяспорі, підтримуємо сучасне українське відродження.

Як вияв такої підтримки, 101-ий Відділ Союзу Українок Америки в Чикаґо влаштовує вечір присвячений пам'яті молодого, талановитого і незабутнього композитора Володимира Івасюка. Участь візьмуть відомий співак Алекс Голуб, гуморист Ігор Бачинський і танцювальний ансамбль „Громовиця". Закликається українську громаду околиць Чикаґо підтримати цю імпрезу і таким чином допомогти придбати фонди, які так потрібні тепер на поміч Україні.

Алекс Голуб, відомий співак естрадної музики, приїхав з України і зараз виступає в Америці в різних клюбах. Його голос, постава на сцені, музичне виконання і гумор зачарує кожного слухача. Молодий гуморист І. Бачинський почав свою кар'єру в Торонто в українському клюбі „Каравана", відтак виступав на канадських телевізійних програмах. Він бере живу участь в українському мистецькому житті Канади. Танцювальний ансамбль „Громовиця", під мистецьким керівництвом Роксани Дикої-Пилипчак, є відомий в Чикаґо і в інших містах. Ансамбль часто виступає поза українською громадою зі своїм репертуаром українського народного танку і також включає в свої виступи балетні інтерпретації сучасної української музики В. Івасюка та інших. Якраз на цьому вечорі ансамбль виконає балет до пісень В. Івасюка.

Ця імпреза, під заголовком „Весняний розрух", відбудеться в суботу, 10-го березня в год. 7:30 вечора, в Культурному Осередку свв. Володимира і Ольги. Загальний вступ 40 дол. а 25 дол від студентів і емеритів. Включено в ціні також і великий вибір перекусок і солодкого під зарядом членкинь 101-го Відділу СУА. Квитки можна набути в касі „Самопоміч", в банку „Певність" і в крамниці „Дельта". Даток за квитки можна відтягнути від податків. Ввесь дохід призначений на РУХ в Україні.

МФВ

„Княгиня Ольга"

(Закінчення зі стор. 2)

Михайло Феркуняк, як о. Григорій діяв на сцені як пристало духовній особі, якому просвічували вищі цілі Київської Русі.

Доброслав, боярин водночас і воєвода — Юрій Наконечний. Він не меншою мірою від інших дебютантів показав свій сценічний хист, головним чином у мізансценах, належно співдіючи з партнерами. Словом, Театральна Студія Молоді під мистецьким керівництвом Володимира Шашаровського склала свій нелегкий іспит на відмінно.

Із десяти спектаклів Студії слід особливо відмітити — „По дорозі в казку", „Електру" й очевидно „Княгиню Ольгу", що є малим ювілеєм Студії.

• • •

З черги дещо про п'єсу, сценографію і режисерію.

Автор „Княгині Ольги" з хистом змалював складні історичні події, що проходили в Київській Русі в другій половині десятого сторіччя, в центрі яких була княгиня Ольга.

Хист автора в тому, що він надав дійовим особам індивідуальних рис. Відносно ж останньої картини щоправда думки поділені — одні радять залишити кінець п'єси таким, яким він є, інші натомість є за зміною, мовляв, із користю для композиційної лінії п'єси, краще було б закінчити її бадьорим акордом, ноткою героїчности або принаймні глибокою вірою в здійснення далекойдучих плянів, високих ідей, тим більше, що глядач у ході цілого спектаклю находить в напрузі, пройнятий подіями на тодішній Русі. Важливе, що до сюжетного розвитку немає застережень. До речі, це вперше в українській драматургії відтворено образ княгині Ольги.

Сценографія, як знаємо, не тільки важливий компонент вистави, але вона проникає в ідейний зміст театрального видовища. Сценограф не лише, так сказати б увипуклює режисерське бачення спектаклю, але він свого роду співробітник постановки, співтворець ідейно-мистецької концепції. Таким був Володислав Клех у Ансамблі Українських акторів під мистецьким керівництвом В. Блавацького в Німеччині, таким він і в Студії, якого запросив Шашаровський, давній друг Клеха. Коротко кажучи, сценічне оформлення „Княгині Ольги", що його виконав Клех, заслуговує на найвищу оцінку.

Завершуючи цей огляд, слід признати, що режисер пройшов важкий труд. Не одному, не одній начитував ролю, а деяким напевно до деталів; у початківців інтонація-твердий горіх, а власне інтонаціями передається людські почуття. Само собою, що Шашаровський як досвідчений режисер (він уже в початках тридцятих років був режисером) був би поставив „Княгиню Ольгу" в зовсім іншому пляні з професійними акторами, тому хоч-не-хоч достосував режисерію до сценічних спроможностей Студії, все таки навіть із студійцями цю історичну п'єсу в мистецькому розумінні поставив дуже цікаво. Цікава побудова мізансцен, мається на думці сценічні ситуації, в яких діють актори в декоративно-бутафорському оформленні сцени. Це основне, а скільки ще деталів треба мати на увазі, саме тому Михась Кострицький став у пригоді режисерові, виконуючи справно функцію інспектора сцени.

Не маловажною річчю в кожному спектаклі, це костюми, а в історичній п'єсі вони особливо важливі. Щоб одягнути актора згідно історичної епохи, треба йти до відповідних джерел. У нашому випадку десятитомна „Історія України-Руси" М. Грушевського не має ілюстрацій. У „Великій Історії України", що її видав І. Тиктор ілюстративного матеріялу, який можна було в використати обмаль, тож треба йти до великих бібліотек, щоб потрібний матеріял відрисувати, а потім щойно поробити ексізи в кольорах, з якими теж складна справа. За костюми до „Княгині Ольги" відповідала Юля Шашаровська. Щоправда частину костюмів випозичено, але за дозволом ті костюми перероблено, щоб пристосувати їх до п'єси. В загальному, переборовши всі вскладнення, зв'язані з костюмами, вони були в стилі історичної епохи.

Публіка спонтанно оплескувала „Княгиню Ольгу". Внесено на сцену великий кіш багряних рож і поставлено перед режисером.

„Княгиня Ольга", це потрійний мистецький осяг — режисера, сценографа та цілого ансамблю.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!